

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 7 päivästä lokakuuta 1988 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 137.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Olli Närvä opetusministeriöstä, budjettineuvos Heikki Seppälä valtiovarainministeriöstä sekä puheenjohtaja Lauri Ahlgren ja pääsihteeri Pirkko Rainesalo taiteen keskusteluseuran puolesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että taiteenharjoittajille vuosittain myönnettävien valtion taiteilija-apurahojen lukumäärää lisättäisiin kahdeksalla apurahalla. Näistä kuusi olisi yksivuotista ja kaksi viisivuotista apurahaa. — Lainmuutos, joka liittyy vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesitykseen, on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1989 alusta.

Valiokunta pitää taiteenharjoittajille myönnettävän tuen määrän lisäämistä varsin myön-

teisenä. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Asian käsittelyn yhteydessä valiokunta on samalla kiinnittänyt huomiota taiteilija-apurahajärjestelmässä havaittuihin epäkohtiin, kuten siihen, että uudet taiteenalat jäävät lähes kokonaan apurahajärjestelmän ulkopuolelle, eläketurva ei kerry lyhytaikaisten apurahakausien aikana ja tiukat säännökset vähentävät apurahan saajien mahdollisuuksia toimia alansa opettajina heikentäen näin taideoppilaitosten opettajaresursseja. Valiokunta kiirehtii apurahajärjestelmän epäkohtien korjaamista.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Donner, Gustafsson, Hautala, Holvitie, Kal-

liomäki, Pohjanoksa, Ryynänen, Sillanpää, Tykkyläinen ja Uosukainen sekä varajäsen Jokinen.

Vastalause

Kansallisen taiteen elinvoimaisuus ja omaleimaisuus riippuu suuresti maan luovasta taiteilijakunnasta sekä taiteilijoiden toimintamahdollisuuksista. Siksi taiteenharjoittajien työskentelyedellytyksiä on tarpeen edelleen kehittää, tasapuolisesti kaikilla taiteen aloilla.

Valtion taiteilija-apurahat, jotka perustuvat vuonna 1969 annettuun lakiin, ovat edelleen taiteen tukijärjestelmän peruspilari. Järjestelmä on osoittautunut maahamme sopivaksi. Sitä on kehitettävä niin, että se vastaa tämän hetkisiin määrällisiin ja laadullisiin haasteisiin.

Erityisen kipeänä taiteilija-apurahojen niukkuus koetaan sellaisilla taiteenaloilla, joilla taiteilijakunnan määrä ja apurahojen tarve nykyistä lainsäädäntöä luotaessa oli tämän hetkistä huomattavasti suurempi. Tällaisia alueita ovat mm. taideteollisuus, tanssi- ja valokuvataide. Myös useiden nuorten taiteenharjoittajien asema on erittäin vaikea.

Hallitus on ehdottanut, että valtion taiteilija-apurahojen lukumäärää lisättäisiin kahdeksalla apurahalla (kuusi yksivuotista ja kaksi viisivuotista). Se on kuitenkin riittämätön määrä tarpeeseen nähden. Tilanne on erällä taiteen alueilla ja erityisesti nuorten taiteilijoiden kohdalla kärjistynyt.

Taiteen keskustoimikunta on esittänyt sivistysvaliokunnalle hallituksen esitykseen lisäyksiä, joiden kustannusvaikutus on 1 492 000 markkaa, seuraavasti:

— Kaksikymmentä uutta, erityisesti nuorille kohdentuvaa yksivuotista taiteilija-apuraha. Jos julkinen tuki edistää myös nuorten taiteilijoiden etenemistä urallaan, on se turvaamassa kulttuurin uudistumista ja uusien luovien ideoiden syntyä.

— Kolme uutta vuosittain jaettavaa kolmi- vuotista taiteilija-apuraha olemassaolevien lisäksi. Tällöin voitaisiin esittää, että näyttämö-

taide, rakennustaide sekä arvostelijat ja muut taiteenharjoittajat, joilla kullakin taiteilijaryhmällä on yksivuotisten apurahojen lisäksi tällä hetkellä vain yksi kolmivuotinen apuraha jaettavana ja ainoastaan yksi taiteenharjoittaja viisitoistavuotisella apurahalla, saisivat toisen kolmivuotisen apurahan vuosittain jaettavakseen.

— Yksi uusi vuosittain jaettava viisivuotinen taiteilija-apuraha. Tällöin voitaisiin esittää, että taideteollisuus, tanssitaide ja valokuvataide saisivat kukin yhden viisivuotisen taiteilija-apurahan vuosittain jaettavakseen. Tähän mennessä näillä taiteenaloilla on ollut vain yksi- ja kolmivuotisia taiteilija-apurahoja.

Pidämme taiteen keskustoimikunnan esitystä erittäin perusteltuna. Ehdotammekin hallituksen esityksen ja taiteen keskustoimikunnan ehdotukset yhdistäen, että yksivuotisia taiteilija-apurahoja lisätään yhteensä kahdellakymmenelläkuudella, kolmivuotisia kolmella ja viisivuotisia yhteensä kolmella apurahalla.

Ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista 28 päivänä marraskuuta 1969 annetun lain 3 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (947/81), näin kuuluviksi:

3 §

Valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta jaetaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, taiteenharjoittajien työskentelyn ja opintojen tukemiseksi eri taiteenaloilla 130 yksivuotista, 44 kolmivuotista ja 22 viisivuotista valtion taiteilija-apuraha sekä taiteenharjoittajien työskentelyedellytysten turvaamiseksi 10 pitkäaikaista, viisitoistavuotista valtion taiteilija-apuraha. Lisäksi va-

rataan vähintään 50 valtion taiteilija-apurahan suuruinen määräraha jaettavaksi kohdeapurahoina tiettyjen työsuunnitelmien toteuttamista varten.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1988

Heli Astala

Anna-Liisa Jokinen

Sauli Hautala